

Sameinda Týskaland virkar fyrri at geva umheiminum eina dæmligari mynd av samfelagnum, nú markið millum Eystur- og Vesturtýskaland ikki er til longur.

Í hesum sambandi hevur Týskaland gjørt mentunaravtalu við Danmark, har fyra týskir lærarar arbeiða. Tveir í fólkskúlanum og tveir í studentaskúlanum.

Slíkar mentunar avtalur hevur Týskaland gjørt kring heimin, og í dag er 85 týskir ferðaradagevarar í arbeiði.

Dæmligari mynd

Uppgávan er at skapa áhuga fyri týskum samfelagsviðurskiptum, og fyrri at varðveita týskt sum heimsmál.

Handilssambandið millum Danmark og Týskaland er stórt, og arbeiði verður eisini í fyrri at gera týskt til 3. málið í EF.

Mentunaravtalan fevnir eisini um eina roynd at rætta myndina av Týskalandi frá seinna heimsbardaga og fram til okkara tíð.

Hetta sigur Gudrun Wagner, samfelagsfrøðingur, sergreinalærari og ferðaradagevi í uttanríkisráðgjóvi í Týskalandi.

Í vikuni hava trý umboð fyrri uttanríkisráðgjóvi í Týskalandi, sum arbeiða í Danmark, verið á vitjan í Føroyum.

Endamálið við ferðini var at kunna føroysku lærarar um nýggju støðuna í Týskalandi, og hvussu samfelagsviðurskiptini nú mynda seg. Vitjað hevur verið í studentaskúlanum og handilsskúlanum.

Lættari at keypa enn selja

Viðvíkjandi handilssambandi, so sigur Gudrun Wagner, at tað ofta er lætt at keypa vøru, um tú ikki dugur fremmandamál, men at tað straks er torførari at skapa handilssamband og selja vøru, um tú einki veit um tann tú selur til, ella dugur málið.

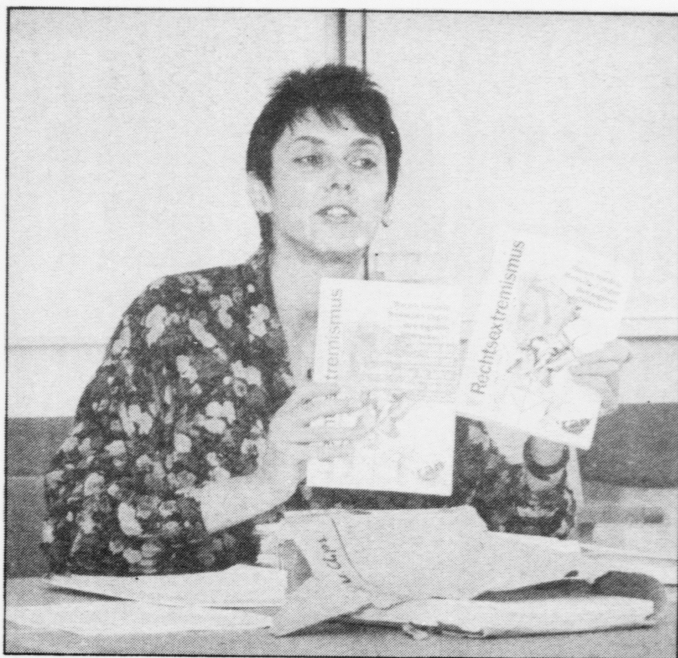
100 mió. fólk hava týskt sum høvuðsmál í dag, og av hesum bógva 80 mió. fólk í Týskalandi.

Sameinda Týskaland hevur nógvar trupulleikar at berjast við.

Hvat halda týskarar um nýnazismuna, sum nú er farin at gera um seg í Týskalandi?

- Hetta er ikki nýtt fyrbrigdi, sum bert er í Týskalandi, men hesir bólkarnir eru ein europeiskur trupulleiki, sum ger um seg í nógvum londum.

Sjálvandi verða slík sjónarmið vent móti

Gudrun Wagner: - Týska uttanríkisráðgjóvi hevur gjørt mentunaravtalu við m.a. Danmark, har eg virki sum ferðaradagevi í skúlanum, saman við trimum strvsfeløgum mínum, eins og vit royna at skapa handilssamband. Tær nýttist kanska ikki at duga fremmandamál til fulnar, um tú vilt keypa vøru, men hinvegin er tað neyðugt, um tú vilt selja..

Múrurin fall, men:

Týskarar ongan felags samleika

- fløkjasliga ognarviðurskipti, arbeiðsloysi og høgravendir bólkar, eru bert ein parur av trupuleikunum, sum Týskaland í dag stríðist við, men sum kortini ikki tekur mótið frá framkomnu tjóðini

Týsklandi, sum var brenniðdepilin í síni tíð, og sum hevur eina søgu og fortið, í hesum sambandi.

Alment kalla hesir høgravendir bólkar seg ikki fyrri nazistar, men kortini hava teir búmerki og fløgg, sum vóru kend í síni tíð.

Gamalt fyrbrigdi

Nógv feløg eru heldur ikki skrásett, tí bólkarnir ikki tora at standa fram, men siggjast í Skinheads og holligan bólkum.

- Hetta er ikki nakar

nýtt fyrbrigdi í Týskalandi, tí ein felagskapur, kallaður Viking- Jugend varð virkin longu sjei ár eftir, at Hitler fall og seinna heimbardagi var av.

Arbeiðsloysi

Gudrun Wagner er áttað úr Ruhr økinum í Týskalandi, og hevur nomið sær útbúgving í Bonn og Koblenz. Hon var fyrstu ferð í Eysturtýskalandi fyrri fyra vikum síðani í arbeiðsøðindum.

Í dag er arbeiðsloysi í

Leipzig og Schwerin umleið 25 %, og við markið til Pólands er arbeiðsloysið 80%, so talið er ymiskt frá einum øki til annað. Hetta hevur havt við sær, at 70.000 fólk, sum bógva í gamla DDR, arbeiða hinumegin gamla markið, í Berlin og aðrastaðni.

Hinvegin, um tú hevur arbeiði í fyrirverandi DDR, so er lønin bert 64% av tí, sum vesturtýskarar fáa. Ætlanin er at lønarmunurin skal verða burtur um eini tvey ár, sigur Gudrun Wagner.

Útlendingar keypa

Stóra broytingin í Týskalandi hevur eisini havt við sær, at vesturtýskar fyrirtøkur og útlendskar byggi-fyrirtøkur floyma inn í landið. Týskarar eins og útlendingar kunnu keypa upp ognir og virkir, sum eru farin á heysin.

Tá múrurin hvarv, stóðust nógvir trupulleikar av, at fólk, sum vóru flýdd ella burturvíst undir krignum, nú komu aftur og krevja at fáa ognir sínar aftur.

Galdandi lóg ásetur at ognir aftur til 1949, skulu

Orð: Dagny
Mynd: Kalmar

latast eigararum aftur.

T.v.s. at um ein persónur hevur húsaskeyti, sum abbin ella langabbin stendur sum ánari fyrri, so eigur viðkomandi ongina, og tey sum bógva har, mugu flyta.

Slík fløkjaslig ognarviðurskipti mugu elva til stórar trupulleikar?

Gudrun Wagner heldur, at fólk í vesturheiminum eisini mugu kenna viðurskipti, har fólk verða uppsøgd í leigumáli?

Somu viðurskipti eru í Týskalandi. Verða fólk uppsøgd, mugu tey flyta.

- Tað er tó ikki í øllum førum, at fólk eru flýdd úr DDR, tað kann eins væl verða, at tey eru burturvíst, tí tey ikki hava sitið so væl um sátt við teir ráðandi. Nú koma tey aftur og krevja sínar ognir aftur, og tað kann eingin lasta tey fyrri.

Eisini eru nógvir jødar komir heim aftur, sum hava livað í útlegd. Tey halda sum so: - Hetta er okkara heim.

Vit noyðdust at ríma frá øllum í sínari tíð. Nú vilja vit hava okkara ognir aftur.

Rættvíst samfelag

Hertil skal sigast, at sama sosiallóg er galdandi fyrri allar týskarar, og har á stendur, kunnu fólk fáa stuðul.

Hvat heldur eysturtýskarar um vesturtýskarini dag?

- Tað er greitt, slík samfelagsbroyting elvir til trupulleikar í løtuni. Týskarar hava ongan felags samleika, og íbúgvarnir í gamla DDR hava eina kenslu av, at vesturtýskarar hevur pening og makt. Teir kenna tað meira sum eina herseting, og ikki at Týskland er ein sameind tjóð.

Tað er greitt, at slík viðurskipti ikki kunnu fáast í rættlag eftir stuttum tíðarskeið, men harfyri er tað heldur ikki ógjørligt at skapa eitt rættvíst samfelag, sum frálíður, sigur Gudrun Wagner.